

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

EUR/006
Ετήσια επισκόπηση
της ανάπτυξης 2014

Βρυξέλλες, 26 Φεβρουαρίου 2014

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
με θέμα

Ανακοίνωση της Επιτροπής – Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2014
COM(2013) 800 final

Γενική εισηγήτρια: **η κ. Evelyne Pichenot**

Στις 13 Νοεμβρίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

«Ανακοίνωση της Επιτροπής – Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2014»
COM(2013) 800 final.

Στις 18 Νοεμβρίου 2013, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέθεσε την εκπόνηση των σχετικών προπαρασκευαστικών εργασιών στη συντονιστική επιτροπή «Ευρώπη 2020».

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 496η σύνοδο ολομέλειας, της 26ης και 27ης Φεβρουαρίου 2014 (συνεδρίαση της 26ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενική εισηγήτρια την κ. Evelyne RICHENOT, και υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 187 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 11 αποχές.

*

* *

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Τόνωση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και βελτίωση της ενεργού συμμετοχής της κοινωνίας πολιτών

1.1.1 Για να βελτιωθεί η **ανάληψη από τα κράτη μέλη των οικείων ευθυνών διακυβέρνησης και η δημοκρατική νομιμότητα**, καίρια στοιχεία της διαδικασίας του «ευρωπαϊκού εξαμήνου», η ΕΟΚΕ, χωρίς να παραμελεί την ποικιλία των εθνικών πρακτικών, συνιστά να επιτευχθεί καλύτερη συμμετοχή των φορέων της κοινωνίας πολιτών. Κατά συνέπεια, διατυπώνει τις κάτωθι συστάσεις:

- να συνταχθεί **πρακτικός οδηγός** σχετικά με τα μέσα του «ευρωπαϊκού εξαμήνου» που απευθύνονται στους οικονομικούς και κοινωνικούς φορείς και στους αιρετούς εκπροσώπους του εθνικού επιπέδου και της τοπικής αυτοδιοίκησης·
- να αναπτυχθούν περαιτέρω οι επαφές και οι ακροάσεις των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, ιδιαίτερα δε της Επιτροπής, με τα **εθνικά κοινοβούλια**, τα οποία διατηρούν την πλήρη δημοκρατική νομιμότητα στους τομείς του προϋπολογισμού και των μεταρρυθμίσεων·
- να συνεχιστεί ο διάλογος με την κοινωνία πολιτών σχετικά με το χρονοδιάγραμμα των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και με τον αμοιβαίο αντίκτυπο των πολιτικών που εφαρμόζουν ταυτόχρονα τα κράτη μέλη·
- να παροτρυνθούν όλα τα κράτη μέλη να μεριμνούν για την ενεργό συμμετοχή των **κοινωνικών εταίρων** και των **συμβουλευτικών οργανισμών** στη χάραξη των

- μεταρρυθμίσεων που απορρέουν από τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις και στην κατάρτιση και παρακολούθηση των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ):
- να κληθούν οι κοινωνικοί εταίροι και η κοινωνία πολιτών να συμμετέχουν ενεργά στην **αξιολόγηση των δημόσιων πολιτικών**, η οποία θα προηγείται οιοδήποτε μέτρου εξορθολογισμού ή εκσυγχρονισμού·
 - να εξακολουθήσει να αποστέλλεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο η **ετήσια ενοποιημένη έκθεση των εθνικών Οικονομικών και Κοινωνικών Επιτροπών (ΟΚΕ)** και συναφών οργανισμών¹· επί του προκειμένου, οι εθνικοί συμβουλευτικοί οργανισμοί θα έπρεπε να ενθαρρυνθούν περισσότερο να συμμετέχουν στην επεξεργασία της έκθεσης αυτής·
 - να δίδεται εκ μέρους του Συμβουλίου και της Επιτροπής **επίσημη απάντηση** στις γραπτές εισηγήσεις της κοινωνίας πολιτών των κρατών μελών, που θα αποδεικνύει τη σοβαρότητα της διαβούλευσης και θα εντάσσεται στις συζητήσεις σχετικά με τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις·
 - να διαμορφωθεί μια μεθοδολογία για την επίτευξη **προτύπων ποιότητας όσον αφορά τη συμμετοχή** των οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών και τον κοινωνικό διάλογο στα κράτη μέλη, με βάση την έκθεση που προώθησε η συντονιστική επιτροπή «Ευρώπη 2020» της ΕΟΚΕ και η οποία θα εκδοθεί το 2014.

1.1.2 Στην ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης (ΕΕΑ) 2014, η οποία υποστηρίζεται από τις επισυναπτόμενες εκθέσεις², η Επιτροπή παρουσιάζει μια θεώρηση της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δίνει έμφαση στον συντονισμό μεταξύ των ευρωπαϊκών πολιτικών και των εθνικών δράσεων. Έτσι, η ανάλυση σηματοδοτεί την έναρξη του «ευρωπαϊκού εξαμήνου», ενώ ορίζει τις ίδιες προτεραιότητες με τα προηγούμενα χρόνια.

Η διαδικασία μακροοικονομικής και δημοσιονομικής εποπτείας που είχε θεσπιστεί από πριν εξακολουθεί να εξελίσσεται το 2014 και βασίζεται σε κείμενα που διέπονται από μια λογική **συντονισμένης πειθαρχίας, εποπτείας και κυρώσεων**. Στηρίζεται επίσης σε **μηχανισμό επαγρύπνησης** με στόχο να προληφθεί η εμφάνιση μακροοικονομικών ανισορροπιών, σε **εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ)**, καθώς και σε **ειδικές συστάσεις ανά χώρα**, οι οποίες εκπονούνται βάσει διαβουλεύσεων με το εκάστοτε κράτος μέλος. Εξάλλου, το «ευρωπαϊκό εξάμηνο» παραμένει στενά συνδεδεμένο με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και τους ποσοτικούς στόχους της.

1.1.3 Η χρηματοπιστωτική και, μετέπειτα, οικονομική κρίση που συνεχίζεται στην Ευρώπη έφερε στο φως τις αδυναμίες του συστήματος διακυβέρνησης της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ). Οι αδυναμίες αυτές πρέπει να διορθωθούν επείγοντως, ώστε να μην τεθεί ξανά σε κίνδυνο η ίδια η ύπαρξη του ευρώ. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη **σημασία της διαδρομής που διανύθηκε ήδη σε θέματα οικονομικής διακυβέρνησης**, αλλά επαναλαμβάνει ότι αποτελεί επιτακτική ανάγκη να εξασφαλιστεί η **δημοκρατική**

¹ Βλ. CESlink: <http://www.eesc.europa.eu/ceslink/?i=ceslink.fr.home>.

² Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2014 – COM(2013) 800 final + παραρτήματα.

νομιμότητα της διακυβέρνησης αυτής και η **ανάληψη των ευθυνών που αυτή συνεπάγεται από τα κράτη μέλη**. Η παρούσα γνωμοδότηση για την ΕΕΑ του 2014 **ευθυγραμμίζεται πλήρως με τις γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ για τις προηγούμενες ΕΕΑ**, οι οποίες συνοψίζονται στην περίληψη των συστάσεων που παρουσιάζονται κατωτέρω, στο σημείο 2.1. Τις συμπληρώνει, τις εκσυγχρονίζει και διανοίγει προοπτικές για το 2015, ενώ στηρίζεται στα συμπεράσματα πολλών πρόσφατων γνωμοδοτήσεων.

- 1.1.4 Η διεξαγωγή της Ετήσιας Επισκόπησης της Ανάπτυξης 2014 αποτελεί την πρώτη φάση της διαδικασίας, την οποία η **συντονιστική επιτροπή «Ευρώπη 2020»** θα παρακολουθήσει καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με τη συνδρομή των εθνικών ΟΚΕ και συναφών οργανισμών όσον αφορά την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και των πολιτικών σε εθνικό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η **εαρινή τριμερής κοινωνική σύνοδος κορυφής** συνδέεται ρητώς με τη διαδικασία του «ευρωπαϊκού εξαμήνου». Συμπληρωματικά, ζητά να δημοσιεύονται οι τοποθετήσεις των ευρωπαϊκών κοινωνικών εταίρων σε παράρτημα των εγγράφων του «ευρωπαϊκού εξαμήνου». Επιπλέον, επιθυμεί να συνοδεύεται η Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης (ΕΕΑ) από έκθεση σχετικά με την πορεία της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η ανάλυση αυτή είναι αναγκαία για την προετοιμασία της ενδιάμεσης αναθεώρησης.
- 1.1.5 Η ΕΟΚΕ, πεπεισμένη ότι η κρίση δεν έχει παρέλθει, ζητά από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη να καταστήσουν συμβατή μια διαφοροποιημένη προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης με μια **αποφασιστική και επίμονη δράση υπέρ της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας** στο σύνολο της Ένωσης των 28. Καλεί την προσεχί Επιτροπή να εφαρμόσει ένα φιλόδοξο **πρόγραμμα επενδύσεων** που να προσφέρει στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) καλύτερη πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία θα πρέπει να στηρίζουν την υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», ενώ θα μπορούσαν ενδεχομένως να προσφέρουν τη συνδρομή τους σε μεταρρυθμίσεις που θα προβλεφθούν στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Παράλληλα, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να υποβάλει χάρτη πορείας για τη συγκεκριμένη εφαρμογή της δέσμης κοινωνικών επενδύσεων.

1.2 Πιο συνεπής διακυβέρνηση για μια πραγματική Οικονομική και Νομισματική Ένωση

- 1.2.1 Σε συνέχεια της έκθεσης «Towards a genuine economic and monetary union» (Προς μια ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση)³, η ΕΟΚΕ παρατηρεί με ικανοποίηση τη **σταδιακή εξέλιξη από τον «συντονισμό»** προς μια οικονομική διακυβέρνηση που διέπεται από μεγαλύτερη συνοχή μεταξύ κρατών μελών, μέσω της διαδικασίας του «ευρωπαϊκού εξαμήνου». Σημειώνει, ειδικότερα, ότι η ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης προσαρμόζεται στους νέους κανόνες διακυβέρνησης, ιδίως στη ζώνη του ευρώ, καθώς **τα σχέδια προϋπολογισμού υποβάλλονται στα μέσα Οκτωβρίου**, ώστε να μπορεί να εκτιμήσει η Επιτροπή κατά πόσον τα κράτη μέλη υιοθετούν τα αναγκαία μέτρα για την επίτευξη των

³ Van Rompuy, «Towards a genuine economic and monetary union», Βρυξέλλες, 12 Οκτωβρίου 2012, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

στόχων που έχουν τεθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Κατόπιν, η περάτωση των προϋπολογισμών πραγματοποιείται σε εθνικό επίπεδο. Η διαδικασία αυτή πρέπει να τηρεί πλήρως τη δημοκρατική νομιμότητα των εθνικών κοινοβουλίων, των μόνων που μπορούν να τροποποιούν και να υιοθετούν τον προϋπολογισμό.

- 1.2.2 Η ΕΟΚΕ σημειώνει την πρόοδο που αντιπροσωπεύει, σε κάποιο βαθμό, η επιτευχθείσα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου του 2013 συμφωνία σχετικά με τους μελλοντικούς κανόνες σε θέματα εποπτείας και εξυγίανσης των προβληματικών τραπεζών. Διαπιστώνει ότι οι βάσεις στις οποίες στηρίζεται το εγχείρημα της Τραπεζικής Ένωσης χρειάζονται περαιτέρω πρόοδο, καθώς πρέπει να αντιμετωπιστούν πολλές προκλήσεις ακόμα στο άμεσο μέλλον, κυρίως όσον αφορά την εξυγίανση του χρηματοπιστωτικού τομέα και τις προθεσμίες για τη σύσταση του ενιαίου μηχανισμού εξυγίανσης. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη βαθιά της ανησυχία σχετικά με τους κινδύνους που εγκυμονούν η **ατελής Τραπεζική Ένωση** και η προσφυγή στη διακυβερνητική διαδικασία⁴.
- 1.2.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για τη μείωση των πιστώσεων του **πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020 (ΠΑΠ)**. Ωστόσο, χαιρετίζει τη δυνατότητα επενδύσεων άνω των 400 δις ευρώ που θα μπορέσουν να κινητοποιηθούν γρήγορα για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, μέσω των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων, τα οποία θα κληθούν να συνεισφέρουν στην υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η ΕΟΚΕ κρίνει θετικό ότι συνδέονται, για πρώτη φορά, η **πολιτική απόφαση και οι χρηματοδοτικές υποχρεώσεις**, που αποτελούν από κοινού σημαντικό παράγοντα στήριξης της οικονομικής ανάπτυξης.
- 1.2.4 Στην υπό εξέταση ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η Επιτροπή επιχειρεί να δημιουργήσει ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη, χάρη στον συνδυασμό της **οικονομικής διακυβέρνησης**, του πολυετούς **δημοσιονομικού πλαισίου** και των πολιτικών για την κάλυψη των διαφόρων πτυχών της **εσωτερικής αγοράς και της εμπορικής πολιτικής**. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την έκκληση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη να λάβουν υπόψη το εν λόγω **ευρωπαϊκό πλαίσιο** κατά τον καθορισμό των εθνικών τους πολιτικών. Παρατηρεί ότι η ΕΕΑ συγκαταλέγει την οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα μεταξύ των κυριότερων προτεραιοτήτων, ενώ τονίζει ότι η ανταγωνιστικότητα πρέπει να νοείται υπό την ευρεία έννοια, όπου συμπεριλαμβάνεται η ποιότητα και η θέση που κατέχουν στην αγορά τα προϊόντα και οι υπηρεσίες, και να μην περιορίζεται αποκλειστικά στις τιμές.
- 1.2.5 Προκειμένου να διαφυλαχθεί το ευρωπαϊκό πρότυπο κοινωνικής συνοχής, όπως συνιστάται και στην έκθεση «Towards a genuine economic and monetary union», και σύμφωνα με την οριζόντια κοινωνική ρήτρα της Συνθήκης, η ΕΟΚΕ καλεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να πραγματοποιήσει ένα μεγάλο άλμα, προσδίδοντας μια κοινωνική διάσταση στην ΟΝΕ. Η

4

Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου του 2013.

διάσταση αυτή θα μπορούσε να λάβει τη μορφή της ένταξης στη διαδικασία του «ευρωπαϊκού εξαμήνου» ενός **πίνακα κοινωνικών δεικτών**⁵, σε ισότιμη βάση με τους μακροοικονομικούς και δημοσιονομικούς δείκτες. Ρόλος της κοινωνικής διάστασης πρέπει να είναι η πρόληψη του κινδύνου κοινωνικών ανισορροπιών, ενώ θα πρέπει να συνοδεύεται από μηχανισμούς σταθεροποίησης —ειδικότερα σύμφωνα με το παράδειγμα της «εγγύησης για τη νεολαία» και των διαρθρωτικών ταμείων—, οι οποίοι θα αποβλέπουν μεταξύ άλλων στην κατάρτιση ή την επανειδίκευση.

Εξάλλου, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για συνυπολογισμό της **διάστασης του φύλου** σε όλους αυτούς τους μηχανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

- 1.2.6 Η βαθιά κρίση που διανύει η Ευρώπη και οι πολιτικές που εφαρμόζονται για την καταπολέμηση των προβλημάτων χρέους υπάρχει κίνδυνος να υπονομεύσουν πολλούς από τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η ΕΟΚΕ ζητά να τεθεί ανυπερθέτως σε εφαρμογή η **πράξη για τις μικρές επιχειρήσεις**, ήδη από τις αρχές του 2014. Χαιρετίζει τις νέες πιστώσεις (4 δις ευρώ) που εκχωρεί η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ), με προορισμό τις ΜΜΕ και τις μικροπιστώσεις, και την ενίσχυση του ΕΤΕ χάρη στην αύξηση του κεφαλαίου του.
- 1.2.7 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η ΕΕ διαθέτει **πολλά πλεονεκτήματα** για την έξοδο από την τρέχουσα κρίση – είτε αυτά αφορούν τις υποδομές, είτε την ποιότητα των υπηρεσιών, είτε την ενιαία αγορά. Τα πλεονεκτήματα αυτά πρέπει να αξιοποιηθούν ώστε να επιταχυνθεί η οικολογική στροφή της οικονομίας, η καινοτομία, η πρόσβαση των ΜΜΕ στην πίστωση και η ανταγωνιστικότητα όλων των επιχειρήσεων μέσα σε μια προοπτική βιώσιμης και οικολογικής ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς.
- 1.3 **Μια δυναμική και βιώσιμη προοπτική για την αναθεώρηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»**
- 1.3.1 Η παρούσα γνωμοδότηση, που στοχεύει τα συμπεράσματα του εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του 2014, επιδιώκει επίσης να συμβάλει στην **ενδιάμεση αναθεώρηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»**. Πρόκειται για σημαντικό έργο της μελλοντικής Επιτροπής, που θα αναλάβει καθήκοντα υπό την ιταλική Προεδρία. Η Ένωση θα κληθεί να αποδείξει στους πολίτες ότι διαθέτει πολιτική βούληση και συγκεκριμένο όραμα για την περαιτέρω ενοποίηση της ΕΕ, ώστε να καταλήξουμε σε «καλύτερη Ευρώπη», το οποίο σημαίνει «περισσότερη Ευρώπη» για ορισμένες πολιτικές. Για την προετοιμασία της ενδιάμεσης αναθεώρησης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», συνιστάται η **συνάρθρωσή της με τους μηχανισμούς του «ευρωπαϊκού εξαμήνου»**, με στόχο την επίτευξη μιας νέας ισορροπίας μεταξύ ευθύνης και αλληλεγγύης. Η ΕΟΚΕ συνιστά να συμπεριληφθεί στο «ευρωπαϊκό εξάμηνο» πίνακας περιβαλλοντικών δεικτών.

⁵ Πέντε δείκτες: ποσοστό ανεργίας, νέοι χωρίς κατάρτιση ούτε ένταξη, κίνδυνος φτώχειας του ενεργού πληθυσμού, ανισότητες, πραγματικό διαθέσιμο ακαθάριστο εισόδημα των νοικοκυριών.

1.3.2 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το γεγονός ότι η ΕΕΑ 2014 ενθαρρύνει τα κράτη μέλη, παρά την τεταμένη δημοσιονομική συγκυρία, να αντιμετωπίσουν **τις προκλήσεις του 21ου αιώνα** και να προωθήσουν επενδύσεις σε πιο μακροπρόθεσμους στόχους, όπως το κλίμα. Το «ευρωπαϊκό εξάμηνο» θα πρέπει να συνεχίσει να συμπεριλαμβάνει στους στόχους, στις μεθόδους και στους μηχανισμούς του, τον περιβαλλοντικό προσανατολισμό των ανά κλάδο βιομηχανικών μεθόδων και την οικολογική στροφή της οικονομίας στο σύνολό της, αποβλέποντας σε μια έξοδο από την κρίση με βάση ένα πιο βιώσιμο πρότυπο ανάπτυξης. Μεταξύ των προτεραιοτήτων της για την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα, η Επιτροπή αναφέρει στην ΕΕΑ την προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων χάρη στη βελτίωση της διαχείρισης των απορριμμάτων και των υδάτων, στην ανακύκλωση και στην ενεργειακή απόδοση.

Κατά την αναθεώρηση, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη **αναδυόμενοι προβληματισμοί και πρακτικές** για τη μόχλευση της βιώσιμης ανάπτυξης, όπως η κυκλική οικονομία, η συνεργατική ή συμμετοχική οικονομία, ο οικολογικός σχεδιασμός, η οικολογική απόδοση, η οικολογική κινητικότητα ή η ανακαίνιση των κτιρίων και η βιώσιμη αστική ανάπτυξη.

1.3.3 Μία νέα ευρωπαϊκή στρατηγική θα πρέπει να ξεκινήσει με μια από κοινού αξιολόγηση από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη και να ενταχθεί στο **πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για μετά το 2015**, όπου ορίζονται στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης (οι μελλοντικοί ΣΒΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό ώστε να οριστεί ο **οικουμενικός χαρακτήρας** των μελλοντικών στόχων βιώσιμης ανάπτυξης. Η αναθεώρηση θα διέπεται από την αναζήτηση **συνέπειας** ανάμεσα σε όλες τις πολιτικές, μία αρχή που σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελεί κεκτημένο για την αναπτυξιακή πολιτική. Με βάση τους μελλοντικούς αυτούς **στόχους**, που είναι **κοινοί για όλο τον πλανήτη**, πρέπει να διαμορφωθεί μια **δυναμική βιώσιμης ανάπτυξης ειδικά για την ευρωπαϊκή ήπειρο**. Για τον σκοπό αυτόν, η ΕΟΚΕ συνιστά η ενδιάμεση αναθεώρηση να διέπεται από τη λογική των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης για το 2030, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη.

1.3.4 Η ΕΟΚΕ δεσμεύεται να αναλάβει πλήρως τις ευθύνες που της αναλογούν σ' αυτή τη διαδικασία διαμόρφωσης μιας βιώσιμης οικονομικής μετάβασης και επαγρυπνεί ενόψει της ανάγκης μιας φιλόδοξης πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια. Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα των εργασιών της διάσκεψης της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2014 με θέμα «Μια νέα παγκόσμια σύμπραξη: θέσεις της ευρωπαϊκής κοινωνίας πολιτών σχετικά με το πλαίσιο για μετά το 2015»⁶, στην οποία η ΕΟΚΕ έχει καίριο ρόλο.

2. **Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2014 – συνέχεια και εμπάθυση**

2.1 Η παρούσα γνωμοδότηση για την ΕΕΑ του 2014 **ευθυγραμμίζεται πλήρως** με τις παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν στις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ για το «ευρωπαϊκό εξάμηνο», οι οποίες συμπληρώνονται με τις εισηγήσεις των εθνικών ΟΚΕ και

⁶ Μια νέα παγκόσμια σύμπραξη, θέσεις της κοινωνίας πολιτών σχετικά με το πλαίσιο δράσεων για μετά το 2015.

συναφών οργανισμών. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τα **ακόλουθα συμπεράσματα που παραμένουν επίκαιρα** το 2014:

- καθιέρωση, σε σύντομο χρονικό διάστημα, μιας εξελικτικής αλλά περίπλοκης διαδικασίας ενισχυμένου συντονισμού, επονομαζόμενης **«ευρωπαϊκό εξάμηνο»**, ως απάντηση στην χειρότερη πολυδιάστατη κρίση στην ιστορία της Ευρώπης, μια κρίση που έφερε στο φως τις εγγενείς αδυναμίες της ανολοκλήρωτης ΟΝΕ·
- συσχετισμός της οικονομικής ανάπτυξης με τους στόχους της **στρατηγικής «Ευρώπη 2020»**, ιδιαίτερα όσον αφορά: τη σημασία της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της δια βίου μάθησης· τα ενεργά μέτρα της αγοράς εργασίας, την επιχειρηματικότητα και την ανεξάρτητη απασχόληση· τις πολιτικές για την κοινωνική ένταξη· την ενεργειακή απόδοση·
- οικολογική μετάβαση προς ένα **βιώσιμο πρότυπο παραγωγής και κατανάλωσης** ως προϋπόθεση για την έξοδο από την κρίση·
- επιδείνωση των **αποκλίσεων** μεταξύ κρατών μελών, μεταξύ περιφερειών και εδαφών, μεταξύ κέντρου και περιφέρειας· επιτακτική ανάγκη υιοθέτησης πολιτικών συνοχής για να τεθεί ξανά η ΕΕ σε μια πορεία σύγκλισης·
- ανάγκη αποτελεσματικής εφαρμογής των όποιων μεταρρυθμίσεων από τα ευρωπαϊκά όργανα και τα κράτη μέλη·
- **αύξηση του δημοσίου χρέους** λόγω της τραπεζικής κρίσης·
- **διαφοροποίηση της δημοσιονομικής εξυγίανσης**, ώστε να είναι συμβατή με την ανάκαμψη της οικονομίας· οι πολιτικές εξυγίανσης των δημοσίων οικονομικών θα πρέπει να καλύπτουν πιο εκτεταμένες χρονικές περιόδους και να επιδιώκουν μία εύστοχη αναλογία μεταξύ εσόδων και εξόδων, προσφοράς και ζήτησης·
- παράλληλα, **επείγουσα ανάγκη ανάληψης πρωτοβουλίας για την αποκατάσταση της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας**· αποτελεσματική εφαρμογή μεταρρυθμίσεων, όταν αυτές απαιτούνται, στην αγορά προϊόντων, την αγορά υπηρεσιών και την αγορά εργασίας· στήριξη των επενδύσεων και των πολιτικών αλληλεγγύης· μια πλήρης **Τραπεζική Ένωση**·
- επαχθείς κοινωνικές επιπτώσεις των εφαρμοζόμενων πολιτικών εξόδου από την κρίση· ανάγκη συνυπολογισμού **της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότιμης μεταχείρισης** στο κόστος και τα οφέλη των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων· ανάγκη μελέτης των κοινωνικών επιπτώσεων των μεταρρυθμίσεων αυτών·
- σεβασμός της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων και των συλλογικών συμβάσεων· στενή συνεργασία και συνεννόηση με τους **κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία πολιτών**· ενίσχυση της δημοκρατικής νομιμότητας του «ευρωπαϊκού εξαμήνου»· ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου, ειδικότερα σε θέματα μεταρρυθμίσεων της αγοράς εργασίας.

2.2 Κατάλληλοι μηχανισμοί για τον έλεγχο της οικονομικής ανάπτυξης

2.2.1 Η ΕΟΚΕ εξαιρεί τη σταδιακή μετάβαση από τον συντονισμό προς μια οικονομική διακυβέρνηση πιο δεσμευτική για τα κράτη μέλη, μέσω της διαδικασίας του «ευρωπαϊκού

εξαμήνου», η οποία θα έχει τη μορφή αξιολόγησης, στα τέλη του 2013, των ειδικών ανά χώρα συστάσεων, με βάση τις οποίες θα διαμορφωθούν οι **προσεχείς προτάσεις συστάσεων της άνοιξης του 2014** και θα διαφοροποιηθούν στα επιμέρους ΕΠΜ. Ο συσχετισμός μεταξύ των διαφόρων μηχανισμών του «ευρωπαϊκού εξαμήνου» που συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας εικόνας της κατάστασης, με στόχο τον αυξημένο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, αποτελεί έναν προηγμένο μηχανισμό ακριβείας, ο χειρισμός του οποίου παραμένει δυστυχώς υπόθεση **πολύ λίγων εμπειρογνομόνων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.**

2.2.2 Το φθινόπωρο του 2013, η Επιτροπή προέβη για πρώτη φορά σε αξιολόγηση των **εθνικών σχεδίων προϋπολογισμού** των χωρών της ευρωζώνης, προτού οι εν λόγω προϋπολογισμοί συζητηθούν και υιοθετηθούν από τα εθνικά κοινοβούλια. Η Επιτροπή δεν ζήτησε την αναθεώρηση κανενός από τα σχέδια των 13 χωρών της ευρωζώνης, πράγμα που επέτρεψε να μην τεθεί προς το παρόν ζήτημα σύγκρουσης αρμοδιοτήτων. Ωστόσο, από την έκθεση για τον μηχανισμό επαγρύπνησης, όπου αναλύονται μια δεκαριά μακροοικονομικοί δείκτες⁷, προκύπτει ότι **δεκαέξι χώρες θα υποβληθούν το τρέχον έτος** σε εξέταση εις βάθος, προκειμένου να εξακριβωθεί εάν παρουσιάζουν ανισορροπίες και κατά πόσον αυτές είναι ή όχι υπερβολικές.

2.2.3 Κατά την Επιτροπή, η τρέχουσα κατάσταση αποτελεί ένα **«σημείο καμπής»** με προοπτικές **συνολικής ανάκαμψης (1,1 για την ευρωζώνη και 1,4 για την ΕΕ των 28)** που, συνεπώς, θα πρέπει να ενισχυθούν. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για το γεγονός ότι αυτή η διστακτική ακόμα ανάκαμψη δεν διαπιστώνεται σε όλα τα κράτη μέλη. Αναγνωρίζει, εντούτοις, κάποια πρόοδο στην παρούσα ΕΕΑ, η οποία αποδίδει **πρωταρχική προτεραιότητα στην ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα**. Η ΕΟΚΕ θα μεριμνήσει για την εφαρμογή της προτεραιότητας αυτής, εξακριβώνοντας ότι τα 400 δις ευρώ θα διατεθούν πράγματι σε έργα με στόχο την επίτευξή της. Θα φροντίσει ώστε ο νέος μηχανισμός σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας να συνδράμει σε θέματα ποιότητας των μεταρρυθμίσεων και ρυθμού υλοποίησής τους τα κράτη που αντιμετωπίζουν προβλήματα.

2.3 Παραμένουν οι αβεβαιότητες;

2.3.1 Η ΕΕΑ προβάλλει μία **αρχόμενη ανάκαμψη, ακόμη περιορισμένης κλίμακας**. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για τις αβεβαιότητες που επισημαίνει το έγγραφο της Επιτροπής, όπως η συνάρτηση προβληματικών τραπεζών και δημοσίου χρέους ή η μείωση της ζήτησης στις αναδυόμενες οικονομίες, ο κατακερματισμός του χρηματοπιστωτικού συστήματος, τα υψηλά επίπεδα ανεργίας που υπονομεύουν τις προοπτικές ανάκαμψης και θέτουν εμπόδια στην ανάπτυξη.

⁷

Δείκτες του πίνακα ελέγχου για την πρόληψη και διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών: ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών· καθαρή διεθνής επενδυτική θέση· πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία· μερίδια στις εξαγωγικές αγορές· ονομαστικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος· αποπληθωρισμένες τιμές των ακινήτων· πιστωτικές ροές του ιδιωτικού τομέα· ποσοστό ανεργίας (τριετής μέσος όρος)· χρέος του ιδιωτικού τομέα· χρέος του τομέα της δημόσιας διοίκησης· συνολικές υποχρεώσεις του χρηματοπιστωτικού κλάδου.

- 2.3.2 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι ο γενικός τόνος της ΕΕΑ 2014 είναι πιο αισιόδοξος από τις προβλέψεις του ΔΝΤ και του ΟΟΣΑ, σύμφωνα με τις οποίες ο ρυθμός της παγκόσμιας οικονομικής ανάκαμψης είναι ασθενέστερος από ό,τι προβλεπόταν τον Μάιο του 2013, κυρίως λόγω της επιδείνωσης των προοπτικών των αναδυόμενων οικονομιών⁸. Τα τελευταία χρόνια, η Επιτροπή φάνηκε επανειλημμένως υπεραισιόδοξη όταν ανακοίνωνε φαινόμενα ανάκαμψης που δεν επιβεβαιώθηκαν. Η ΕΟΚΕ ζητά από την προσεχή Επιτροπή να επανεξετάσει τις **οικονομικές προβλέψεις και, εάν κριθεί απαραίτητο, να προβεί σε αλλαγή πορείας**. Εν πάση περιπτώσει, υπογραμμίζει ότι τυχόν στασιμότητα ή πολύ βραδεία ανάκαμψη θα απειλήσει τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, ιδιαίτερα στις χώρες όπου τα συστήματα αυτά είναι ακόμη ευάλωτα.
- 2.3.3 Η υποβάθμιση της αγοράς εργασίας εξαιτίας της κρίσης δεν συνοδεύεται με ανάλογη βελτίωση κατά τη σταθεροποίηση της οικονομίας και η ΕΕΑ περιορίζεται στο να αναφέρεται σε «χρονική υστέρηση» μεταξύ ανάκαμψης και βελτίωσης της κατάστασης της απασχόλησης. Η υστέρηση αυτή, όταν παρατείνεται, δημιουργεί κίνδυνο **μακρόχρονης διαρθρωτικής ανεργίας**. Ως εκ τούτου, **η συμμετοχή στην αγορά εργασίας πρέπει να τονωθεί** με διάφορα μέσα: εξειδίκευση, δια βίου κατάρτιση, ενεργός συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, αλλά και προγράμματα δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων που να δημιουργούν απασχόληση.
- 2.3.4 Είναι πολύ νωρίς ακόμα για να υποστηρίξουμε ότι η κρίση της ευρωζώνης έχει ξεπεραστεί. Ελλοχεύουν διάφοροι κίνδυνοι, όπως το ενδεχόμενο ο πολύ χαμηλός πληθωρισμός (κάτω του 1 %) για μακρό χρονικό διάστημα να οδηγήσει σε **αποπληθωρισμό**, ο οποίος θα μπορούσε να αποδειχθεί καταστροφικός για τις προοπτικές ανάκαμψης. Η **νομισματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)** είναι καθοριστική για το ζήτημα αυτό. Μεταξύ άλλων κινδύνων, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι πολλές τράπεζες ενδέχεται ακόμη να αποδειχθούν πολύ αδύναμες για να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Η προσεχής προσομοίωση ακραίων καταστάσεων, που θα διεξαχθεί υπό την εποπτεία της ΕΚΤ, θα αποτελέσει σημαντικό δείκτη της κατάστασης του χρηματοπιστωτικού τομέα.
- 2.3.5 Η ΕΕΑ αναγνωρίζει ότι **οι προοπτικές δεν είναι ευοίωνες για τις επιχειρήσεις** οι οποίες, σε ορισμένες χώρες, εμφανίζουν προβλέψεις υποτονικής ανάπτυξης και δυσχέρειες πρόσβασης στην πίστωση, γεγονός που φέρνει σε δύσκολη θέση πολλές ΜΜΕ και οδηγεί σε πτωχεύσεις.
- 2.3.6 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η ύπαρξη **οικονομικών και κοινωνικών αποκλίσεων** καθιστά δύσκολο τον καθορισμό ομοιόμορφων προτεραιοτήτων που να ισχύουν για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για τον καθορισμό κατάλληλων ειδικών συστάσεων ανά χώρα, η ΕΟΚΕ συνιστά να ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα που να εξασφαλίζουν τον **διάλογο μεταξύ**

⁸

OECD, Economic outlook, analysis and forecasts – Euro Area, Economic forecast summary [Οικονομικές προοπτικές, ανάλυση και προβλέψεις – Ζώνη του ευρώ, Σύνοψη οικονομικών προβλέψεων] (Νοέμβριος 2013), <http://www.oecd.org/eco/outlook/euroareaeconomicforecastsummary.htm>.

της Επιτροπής και της κατά τόπους κοινωνίας πολιτών και να ενισχύουν τον **κοινωνικό διάλογο**.

- 2.3.7 Η ΕΟΚΕ εξακολουθεί να ανησυχεί για τα προβλήματα που μας έχει αφήσει η κρίση. Θεωρεί ανησυχητικούς τους ενδεχόμενους κινδύνους που εγκυμονούν ο έλεγχος της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού (AQR) των τραπεζών και η προσομοίωση ακραίων καταστάσεων, που θα διεξαχθούν εντός του 2014, ως αναγκαία εποπτεία που οφείλει να είναι αξιόπιστη, για την οποία όμως η Τραπεζική Ένωση δεν θα έχει να δώσει άμεσες λύσεις.
- 2.3.8 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη συναίνεση σχετικά με την οδηγία για το σύστημα εγγύησης των καταθέσεων και με την οδηγία για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων. **Η εφαρμογή της Τραπεζικής Ένωσης, ως προς τις πτυχές της εποπτείας και της εξυγίανσης**, θα αποτελέσει καίριο στοιχείο για την ανάκαμψη και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης. Η ΕΟΚΕ απευθύνει, συνεπώς, έκκληση για την ταχεία υιοθέτηση του **ενιαίου μηχανισμού εξυγίανσης**, ως μείζονος εργαλείου για τη διαχείριση μελλοντικών τραπεζικών κρίσεων. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη βαθύτατη απογοήτευσή της για το γεγονός ότι το πρόσφατο Συμβούλιο δεν κατόρθωσε να επιτύχει συναίνεση για πλήρη Τραπεζική Ένωση και επέλεξε την προσφυγή σε διακυβερνητική διαδικασία.

3. Σταθεροποίηση αλλά και κατακερματισμός

- 3.1 Στην ΕΕΑ αναγνωρίζεται ότι το μερίδιο των ευρωπαϊκών εμπορικών συναλλαγών σε παγκόσμιο επίπεδο κατέχει σημαντική θέση στον πλούτο της ΕΕ, η οποία προσανατολίζει την ανάκαμψή της σε μια κατεύθυνση **οικονομικής ανάπτυξης στηριζόμενης περισσότερο στις εξαγωγές** προς τις αναδυόμενες χώρες, με παράλληλη εσωτερική υποτίμηση σε ορισμένες χώρες.

Σε μια συγκυρία έντονου διεθνούς ανταγωνισμού, η ΕΕ διατηρεί πρωτεύουσα θέση στο παγκόσμιο εμπόριο, παρά την αισθητή **εξέλιξη των ροών και των αλυσίδων αξίας**. Επιδιώκει επίσης την εξασφάλιση μεγαλύτερου ανοίγματος όσον αφορά τις επενδύσεις. Ανταποκρινόμενη στην εξέλιξη αυτή, η Ένωση συμμετέχει σε διμερείς διαπραγματεύσεις που συνδυάζουν εμπόριο και επενδύσεις, καθώς και στην εφαρμογή διμερών συμφωνιών. Η ΕΟΚΕ επαγρυπνεί για την προάσπιση των κανόνων, των προδιαγραφών και των αξιών σε όλες τις συμφωνίες, με την προσφυγή εν ανάγκη στα μέτρα διασφάλισης ή διευθέτησης διαφορών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) και με την ενεργό συμμετοχή της στους μηχανισμούς παρακολούθησης των συμφωνιών.

- 3.2 Η απόλυτη προτεραιότητα που οι πρώτες ΕΕΑ απέδιδαν στις αυστηρότατες και γενικευμένες πολιτικές λιτότητας αντικαθίσταται πλέον από μια διαφοροποιημένη πολιτική με μεγαλύτερες δυνατότητες προσαρμογής των στόχων δημοσιονομικής εξυγίανσης. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την έκκληση που απευθύνεται στα κράτη μέλη για καλύτερο σχεδιασμό των προγραμμάτων εξυγίανσης και μεγαλύτερη προσοχή **στην ποιότητα, τη σύνθεση και τη δοσολογία τους**. Η ΕΟΚΕ σημειώνει το γεγονός ότι η Επιτροπή υπογραμμίζει ρητά την επίδραση της

δημοσιονομικής πολιτικής στην ανάπτυξη, στην αποδοτικότητα του δημόσιου τομέα και στην κοινωνική δικαιοσύνη, ενώ καταγγέλλει τις περιβαλλοντικά επιζήμιες επιδοτήσεις.

- 3.3 Όπως τονίζεται στη γνωμοδότησή της για την κοινωνική διάσταση της ONE, η ΕΟΚΕ ανησυχεί διότι στην τρέχουσα οικονομική και κοινωνική κατάσταση διαφαίνονται έντονες **αποκλίνουσες τάσεις** μεταξύ χωρών ή ομάδων χωρών από την άποψη της οικονομικής ανάκαμψης και των κοινωνικών ανισοτήτων, οι οποίες υπονομεύουν την όποια προοπτική κοινής ευημερίας των κρατών μελών. Αποστολή της ΕΕ είναι **να μεριμνήσει ώστε να αποτραπεί τυχόν αύξηση του οικονομικού και κοινωνικού κατακερματισμού**, όχι μόνο στη ζώνη του ευρώ, αλλά και στην ενιαία αγορά. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την έκκλησή της να εκδοθεί οδηγία πλαίσιο για την καταπολέμηση της φτώχειας μέσω της διευκόλυνσης της ένταξης στην αγορά εργασίας.
- 3.4 Η ΕΕ, στο σύνολό της, πρέπει επίσης να ξεκινήσει μεταρρυθμίσεις που θα επιτρέψουν την καλύτερη προσαρμογή της στις μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες. Όπως τόνιζε ήδη η ΕΟΚΕ στην προηγούμενη γνωμοδότησή της για την ΕΕΑ 2013, το κόστος και τα οφέλη από τις διαρθρωτικές αυτές μεταρρυθμίσεις πρέπει να κατανέμονται ισότιμα ανάμεσα σε όλους τους φορείς (εργαζόμενους, νοικοκυριά/καταναλωτές και επιχειρήσεις).
- 3.5 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι οι προτεραιότητες της ΕΕΑ 2014 δεν αντικατοπτρίζουν επαρκώς τον συσχετισμό με τη **στρατηγική «Ευρώπη 2020» και τους ποσοτικούς στόχους της**. Η ΕΟΚΕ εκφράζει εκ νέου την ανησυχία της για την **έλλειψη προόδου** ως προς την υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής. Διερωτάται γιατί δεν διεξήχθη ανάλυση σχετικά με τα αίτια αυτής της έλλειψης προόδου και αναμένει με ενδιαφέρον την ενδιάμεση αναθεώρηση· θεωρεί ανησυχητικό το γεγονός ότι επιδεινώνονται οι αποκλίνουσες τάσεις εντός της ΕΕ από την άποψη της οικονομικής δραστηριότητας, της απασχόλησης, της ανεργίας και της επισφάλειας. Σε ορισμένους τομείς, οι στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» απομακρύνονται ολοένα περισσότερο. Το ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ φαίνεται να σταθεροποιείται στο 10,9 % (12,1 % στην ευρωζώνη), ήτοι σε επίπεδα όπου δεν είχε ποτέ φθάσει από τη δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.
- 3.6 Παρά την πιεστική έκκληση των θεσμικών οργάνων, που ανήγγειλαν, ήδη από το 2011, την ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της ONE, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για τα απογοητευτικά συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου του 2013, στην ημερήσια διάταξη του οποίου είχε εγγραφεί αυτή η προτεραιότητα. Υπενθυμίζει, ωστόσο, ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διέθετε **αξιόπιστα διαγνωστικά εργαλεία, χάρη στην έκθεση για την απασχόληση**. Διαπιστώνει ότι το «ευρωπαϊκό εξάμηνο» εντάσσει τον πίνακα των κοινωνικών δεικτών στην έκθεση για την απασχόληση, και προβλέπει να ενσωματωθεί ο πίνακας αυτός σε ενιαίο πλαίσιο ελέγχου που θα διέπει κατά τρόπο ισότιμο τις οικονομικές και τις κοινωνικές διαστάσεις. Οι **ποσοτικοί στόχοι στους τομείς της απασχόλησης και των κοινωνικών επιδόσεων** θα πρέπει να συνυπάρχουν με τους στόχους που αφορούν το δημόσιο χρέος και το δημόσιο έλλειμμα. Θα πρέπει να υπόκεινται σε ανάλογους μηχανισμούς προσαρμογής και αλληλεγγύης, με στόχο τη διόρθωση των κοινωνικών ανισοτήτων και την

προώθηση της κοινωνικής επένδυσης. Η ΕΟΚΕ τονίζει, εδώ και καιρό, ότι υπάρχει **τεράστια ανάγκη επενδύσεων**, μεταξύ άλλων κοινωνικών, οι οποίες θα δημιουργούσαν απασχόληση, θα μείωναν τη φτώχεια και θα καταπολεμούσαν τον κοινωνικό αποκλεισμό. Αυτό απαιτεί τόσο ιδιωτικές όσο και δημόσιες επενδύσεις, καθώς επίσης, όταν κρίνεται απαραίτητο, την εφαρμογή **διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων**.

- 3.7 Η ΕΟΚΕ τονίζει επίσης ότι τα διαρθρωτικά προβλήματα στα κράτη μέλη πρέπει να αντιμετωπίζονται στην πηγή. **Η διαρθρωτική ανταγωνιστικότητα, η οικονομική ανάπτυξη και η έμφαση στην κοινωνική διάσταση** αποτελούν τα καίρια στοιχεία που θα βγάλουν την Ευρώπη από την κρίση. Ο πίνακας κοινωνικών δεικτών, που προτάθηκε πρόσφατα, πρέπει να αξιοποιηθεί για να ενισχυθούν οι βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες αλλαγές, σε στενή συνεργασία και συνεννόηση με τους κοινωνικούς εταίρους.
- 3.8 Είναι απαραίτητο να ενσωματωθεί η **διάσταση του φύλου** στη νέα οικονομική διακυβέρνηση. Η ΕΟΚΕ καλεί τα ευρωπαϊκά όργανα και τα κράτη μέλη να λάβουν υπόψη τους στις μεταρρυθμίσεις τη διάσταση του φύλου, να συμπεριλάβουν σε όλους τους μηχανισμούς στοιχεία που να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες των δύο φύλων και να προσδιορίσουν τον αντίκτυπο των ανισοτήτων μεταξύ ανδρών και γυναικών επί της ανάπτυξης, ιδιαίτερα στα ΕΠΜ και τις συστάσεις ανά χώρα.
- 3.9 Ελλείπει **επαρκούς συντονισμού των εθνικών πολιτικών**, ορισμένες πολιτικές ενός κράτους μέλους ενδέχεται να έχουν αρνητικές επιπτώσεις σε άλλο κράτος μέλος. Το συγκεκριμένο ζήτημα τίθεται στην ΕΕΑ, καθίσταται ωστόσο απαραίτητη μια εμβάθυνση στον προβληματισμό που προωθήθηκε με την ανακοίνωση για τις μείζονες μεταρρυθμίσεις οικονομικής πολιτικής, με στόχο τον προσδιορισμό **συνεκτικού χρονοδιαγράμματος για τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις**. Στο ίδιο πεδίο προβληματισμού υπεισέρχονται θέματα όπως **ο φορολογικός και ο κοινωνικός ανταγωνισμός ή οι επιλογές ενεργειακού μείγματος ή μεταναστευτικής πολιτικής**, που μπορούν να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις σε άλλα κράτη μέλη.
- 3.10 Η μεγαλύτερη πρόκληση σήμερα είναι η **στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης**, που προϋποθέτει κυρίως τη σωστή εφαρμογή των εν λόγω μείζονων οικονομικών μεταρρυθμίσεων και την ενίσχυση του **διαρθρωτικού ανταγωνισμού**, δηλαδή της ικανότητας για καινοτομία, για αναθεώρηση του τρόπου οργάνωσης της εργασίας και της διοίκησης, για ανάπτυξη της έρευνας και των εφαρμογών της, παράλληλα με άλλους **παράγοντες ανταγωνιστικότητας τιμών**, όπως το κόστος του παραγωγικού κεφαλαίου και το κόστος της εργασίας, αλλά και η συναλλαγματική ισοτιμία του ευρώ, που κρίνεται μάλλον υψηλή.
4. **Μακροπρόθεσμες επενδύσεις που ευνοούν τη βιώσιμη ανάπτυξη**
- 4.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν αποδίδεται επαρκής έμφαση στο ζήτημα των επενδύσεων και στην ανάκαμψη της **εσωτερικής ζήτησης**. Η Ευρώπη έχει

ανάγκη ανάπτυξης και απασχόλησης, για τον λόγο αυτό απαιτείται ένα **νέο ευρωπαϊκό πρόγραμμα επενδύσεων**. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τις προτάσεις της για ένα σχέδιο επενδύσεων στη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας —ιδιαίτερα για τους νέους—, στη βιώσιμη ανάπτυξη, σε καινοτόμα σχέδια για το μέλλον, αλλά και στην εκπαίδευση, την έρευνα, τις υποδομές, την οικολογική αποδοτικότητα. Το κύριο κριτήριο ενός τέτοιου προγράμματος πρέπει να είναι η δημιουργία απασχόλησης, η μείωση της φτώχειας που θα προκύψει από αυτήν, καθώς και η ελάφρυνση των δαπανών που βαρύνουν τους δημόσιους προϋπολογισμούς χάρη στη μεγαλύτερη συμμετοχή στην αγορά εργασίας.

- 4.2 Ένα τέτοιο πρόγραμμα επενδύσεων θα πρέπει να συμπληρώσει και να ενισχύσει τις προσπάθειες για βελτίωση της **ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων** και στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης, ώστε να βελτιωθούν οι οικονομικές επιδόσεις της ΕΕ στη διεθνή σκηνή και να της εξασφαλιστεί ένα μέλλον ευημερίας, χωρίς διακρίσεις και αποδοτικό ως προς τη χρήση των πόρων. Η αλληλεγγύη και η αμοιβαία πίστη —τόσο εντός της εκάστοτε χώρας όσο και ανά την Ευρώπη— είναι καθοριστικά στοιχεία για να εξασφαλιστεί ότι οι προσπάθειες θα είναι πολιτικά και κοινωνικά αποδεκτές και προς το συμφέρον όλων.
- 4.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διότι, στις προτεραιότητες που τίθενται με την ΕΕΑ για το 2014 με στόχο την εξασφάλιση της οικονομικής ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας, περιλαμβάνεται αναφορά στην αποτελεσματική χρήση των **φυσικών πόρων** και στην εφαρμογή των **ενεργειακών πολιτικών**. Κατά την ΕΟΚΕ, η **πράσινη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία** θα είναι η κύρια πρόκληση για τα επόμενα χρόνια, αποτελεί δε μια **κινητοποίηση για την έξοδο από την κρίση**. Τα μέτρα για την τόνωση της ανάπτυξης και της απασχόλησης πρέπει να έχουν ως άξονα την οικολογική μετάβαση, έως το 2050, σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και οικολογικά αποδοτική όσον αφορά τη χρήση των πόρων. Η ΕΕ θα πρέπει να επιταχύνει τη διαδικασία.
- 4.4 Δεδομένου ότι οι δημοσιονομικές περικοπές δεν είναι δυνατό να ευνοήσουν από μόνες τους την ανάπτυξη, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αναπτύξει περαιτέρω τις ιδέες της όσον αφορά τις πολιτικές για τις ιδιωτικές επενδύσεις, την πρόσβαση των ΜΜΕ στην πίστωση, την ανάκαμψη της κατανάλωσης και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στον τομέα των φορολογικών πολιτικών. Τα μέτρα που ελήφθησαν σε εθνικό επίπεδο στους τρεις αυτούς τομείς —**επενδύσεις, κατανάλωση, φορολογία**— δεν θα μπορέσουν να αποδώσουν πλήρως παρά μόνο σε ένα σαφώς καθορισμένο, συντονισμένο **ευρωπαϊκό πλαίσιο**, που θα βασίζεται σε ένα όραμα βιώσιμης ανάπτυξης και κοινής ευημερίας.
- 4.5 Η ΕΟΚΕ ανανεώνει τις συστάσεις της **υπέρ των επενδύσεων** σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδιαίτερα μέσω της **έκδοσης ομολόγων της ΕΤΕπ** ή του ΕΤΕ για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης, την προσέλκυση των πλεονασμάτων αποταμίευσης σε παγκόσμια κλίμακα, τη δυνατότητα εξαίρεσης από την περίμετρο του δημόσιου χρέους ορισμένων διαρθρωτικών επενδύσεων στο μέλλον, την αύξηση της έμφασης στη βιομηχανική πολιτική.

- 4.6 Επίσης, ως συμβολή στην τόνωση της **εσωτερικής ζήτησης** στην Ευρώπη, είναι απαραίτητο να βελτιωθούν η συμμετοχή στην αγορά εργασίας, οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης και τα ενεργά μέτρα της αγοράς εργασίας. Η **«Εγγύηση για τη νεολαία»** είναι, από την άποψη αυτή, ιδιαίτερα ευπρόσδεκτη, παρά το γεγονός ότι της έχουν διατεθεί εξαιρετικά περιορισμένοι πόροι. Όμως, εξίσου απαραίτητο είναι να εξασφαλιστούν στους μισθωτούς και στους εργαζόμενους **σταθερές προοπτικές από άποψη απασχόλησης και μισθών**, χωρίς τις οποίες δεν είναι δυνατό να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη και να σημειώσει ανάκαμψη η κατανάλωση.
- 4.7 Προκειμένου να υποστηριχθεί η αναθέρμανση της εσωτερικής αγοράς, τυχόν εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας περί συμβάσεων εργασίας με στόχο την αύξηση της **ευελιξίας** στην αγορά εργασίας είναι σημαντικό να λάβει επίσης υπόψη, για μια συνολική ισορροπία, τη **διάσταση της αγοράς εργασίας που αφορά την «ασφάλεια»**. Η Eurostat εκτιμά ότι το ποσοστό των φτωχών εργαζόμενων στην ΕΕ ανερχόταν ήδη σε 8,7 % το 2011⁹, αυτό δε το φαινόμενο επισφάλειας δεν παύει να διευρύνεται με την οικονομική κρίση.
- 4.8 Η έκκληση, επίσης, που η Επιτροπή απευθύνει για τη βελτίωση της απόδοσης της κοινωνικής προστασίας με σκοπό την υποστήριξη της κοινωνικής αλλαγής και τη σταδιακή μείωση **των ανισοτήτων και της φτώχειας**, θα πρέπει να ερμηνευθεί ως απαίτηση παροχής ποιοτικών υπηρεσιών στους πλέον ευάλωτους. Σύμφωνα με την Eurostat¹⁰, το 2012 το ένα τέταρτο του πληθυσμού της ΕΕ, ήτοι περίπου 125 εκατομμύρια άτομα, απειλούνταν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό. Καθώς διογκώνεται ολοένα από το 2008 και εξής, το φαινόμενο αυτό δεν είναι δυνατόν να αποδίδεται πλέον σε κακή διαχείριση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, αλλά σαφώς στην οικονομική κρίση και σε πολιτικές που δεν έδωσαν επαρκή προσοχή στα θέματα ισότητας και κοινωνικής δικαιοσύνης.
- 4.9 Από την άποψη αυτή, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει με έμφαση ότι το κόστος και τα οφέλη των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων θα πρέπει να κατανεμηθούν δίκαια μεταξύ όλων των παραγόντων, πράγμα που σημαίνει, κυρίως, ότι είναι σημαντικό να εξεταστεί, ήδη από σήμερα, το ζήτημα της **κατανομής των καρπών της προσδοκώμενης μελλοντικής βιώσιμης ανάκαμψης**. Η ΕΟΚΕ ζητά, για μίαν ακόμη φορά, από την Επιτροπή να αποσαφηνίσει τη θέση της σε σχέση με τους μισθούς, τον πληθωρισμό και την παραγωγικότητα.
5. **Βελτίωση της διακυβέρνησης, αλλά σε περιορισμένη κλίμακα και κατά τρόπο άνισο**
- 5.1 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι θα ήταν σκόπιμο, με την ευκαιρία της αξιολόγησης της νέας ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης, **να δρομολογηθεί μια απλούστευση** των διαδικασιών. Όπως έχει ήδη υπογραμμιστεί σε γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ, το χρονοδιάγραμμα του «ευρωπαϊκού εξαμήνου» περιλαμβάνει πληθώρα μέσων: Σύμφωνα

⁹ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130424/LDM_BRI\(2013\)130424_REV1_FR.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130424/LDM_BRI(2013)130424_REV1_FR.pdf).

¹⁰ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-05122013-AP/FR/3-05122013-AP-FR.PDF.

Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ): Συνθήκη για τη Σταθερότητα, τον Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση: πρώτη δέσμη οικονομικής διακυβέρνησης (εξάπτυχο): δεύτερη δέσμη οικονομικής διακυβέρνησης (δίπτυχο) κλπ. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η εξέλιξη αυτή της διακυβέρνησης, μολονότι σύνθετη, φάνηκε να καθησυχάζει τις αγορές ως προς τη βούληση της ΕΕ και των κρατών μελών να αντιμετωπίσουν τις **προκλήσεις της ΟΝΕ**. Στο εξής, η αξιοπιστία θα πρέπει να συνδυαστεί με την αναγνωσιμότητα και τη νομιμότητα.

- 5.2 Όσον αφορά τη συμμετοχή **των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας πολιτών**, η ΕΕΑ φαίνεται να επιμένει κυρίως στην ανάληψη από τα κράτη μέλη των οικειών ευθυνών διακυβέρνησης, χωρίς να δίνει επαρκή έμφαση στην ανάγκη πραγματικής συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας πολιτών στον καθορισμό των προσανατολισμών και στην εφαρμογή των πολιτικών. Η αξιοπιστία και η κοινωνική αποδοχή των μεταρρυθμίσεων εξαρτώνται από τη στενή συνεργασία και διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους, η οποία και εγγυάται την επιτυχία της εφαρμογής τους.
- 5.3 Οι Ευρωπαίοι πολίτες περιμένουν, επίσης, από την Ευρώπη και τα κράτη μέλη της η νέα αυτή διακυβέρνηση να αναλάβει να αντιμετωπίσει και τις **άλλες προκλήσεις** που τίθενται ενώπιόν τους: καταπολέμηση της υπερθέρμανσης του πλανήτη, ενεργειακή πολιτική, βιομηχανική πολιτική, προώθηση της συνετής και αποδοτικής χρήσης των πόρων κλπ. Από την άποψη αυτή, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τις προτεραιότητες που θέτει η Επιτροπή στον τομέα της ενέργειας.
- 5.4 Στο πλαίσιο μιας οικονομικής και κοινωνικής διακυβέρνησης με ενιαία διαδικασία εποπτείας, θα μπορούσε να προβλεφθεί ένας μηχανισμός προτρεπτικού χαρακτήρα για τη **στήριξη των εθνικών μεταρρυθμίσεων** με στόχο **τη σύγκλιση και την ανταγωνιστικότητα**. Η ΕΕΑ 2014 περιλαμβάνει αναφορά στον διεξοδικό διάλογο που έχει ανοίξει σχετικά με ένα νέο μέσο σύγκλισης και ανταγωνισμού, με «**συμβατικές ρυθμίσεις**» ή «**συμβάσεις για την ανταγωνιστικότητα**» που συνεπάγονται τη δέσμευση των κρατών μελών ότι θα προβούν σε μεταρρυθμίσεις, με αντάλλαγμα την διευκόλυνση της εφαρμογής τους μέσω οικονομικής συνδρομής. Κατά την ΕΟΚΕ, ο **διάλογος** θα πρέπει να παραμείνει **ανοικτός, χωρίς σπουδή**, με την επιφύλαξη διευκρινίσεων σχετικά με τον τρόπο χρηματοδότησης (προστιθέμενη αξία έναντι των υφιστάμενων διαρθρωτικών ταμείων, είδη μεταρρυθμίσεων που θα λάβουν στήριξη, μέγεθος του χρηματοοικονομικού μέσου, πηγή της χρηματοδότησης) και με τον προσανατολισμό αυτών των συμβατικών ρυθμίσεων. Η συμβατική προσέγγιση, στην οποία βασίζεται το μέσο σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας, θα μπορούσε να προσφέρει ένα περιθώριο χειρισμού στο εθνικό επίπεδο για την αποτελεσματικότερη συμμετοχή της κατά τόπους κοινωνίας πολιτών. Εξάλλου, εμφανίζεται ως η μέση λύση μεταξύ εθελούσιου συντονισμού και αναγκαστικής οδού για τους τομείς στους οποίους η κοινοτική αρμοδιότητα παραμένει περιορισμένη. Τα κράτη μέλη θα επανέλθουν στο θέμα με την ευκαιρία του Συμβουλίου του Οκτωβρίου του 2014.
- 5.5 Όσον αφορά τη μετατόπιση της **φορολογίας** από την εργασία προς, κυρίως, την κατανάλωση, η ΕΟΚΕ φοβάται μήπως, στην παρούσα συγκυρία, συντελέσει στην αποδυνάμωση της

εσωτερικής ζήτησης. Εξάλλου, εκφράζει την ανησυχία της για τον κίνδυνο μισθολογικής «μειοδοσίας» μεταξύ των κρατών μελών, η οποία θα μείωνε ακόμη περισσότερο τη ζήτηση.

- 5.6 Όσον αφορά την **περιβαλλοντική φορολογία**, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ενδιαφέρον ότι η Επιτροπή θέτει ως προτεραιότητα την επανεξέταση της φορολογίας που βαρύνει την εργασία και τη μετατόπιση του φορολογικού βάρους προς άλλες φορολογικές βάσεις που θα συνδέονται, μεταξύ άλλων, με τη ρύπανση. Είναι σκόπιμο να ληφθούν μέτρα για την προώθηση των μεταρρυθμίσεων στον τομέα της περιβαλλοντικής φορολογίας στα κράτη μέλη, διότι μεταρρυθμίσεις αυτού του είδους μπορούν να συνεισφέρουν στη δημοσιονομική εξυγίανση, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στον περιορισμό της κατανάλωσης εισαγόμενων φυσικών πόρων και ορυκτών καυσίμων. Κάτι τέτοιο θα έχει λιγότερες αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη και στην απασχόληση από ό,τι η έμμεση φορολογία.
- 5.7 Όσον αφορά τη **φορολογία επί της περιουσίας**, την οποία η ΕΕΑ αρκείται να αναφέρει ως άλλη μία εναλλακτική πηγή έναντι της φορολογίας επί της εργασίας, η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να διευκρινίσει τις απόψεις της και να συμπεριλάβει στην προσεχή ΕΕΑ ουσιώδη στοιχεία.

Βρυξέλλες, 26 Φεβρουαρίου 2014

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής
και Κοινωνικής Επιτροπής

Henry Malosse
